

ETT HÖGT PRIS |

Lägesrapport 2019

CIVIL
RIGHTS
DEFENDERS

Innehållsförteckning

Introduktion	3.
Azerbajdzjan	4.
Burma	5.
Kuba	6.
Etiopien	7.
Turkiet	8.

Ett högt pris för viktig journalistik

På många platser runt om i världen är yttrandefriheten starkt hotad och i vissa länder är den så gott som obefintlig. Att skriva, tala eller uttrycka åsikter kring vissa frågor kan innebära enorma risker att utsättas för hot, förföljelser, gripanden, fängelse och tortyr.

I den här lägesrapporten gör vi nedslag i fem länder där yttrandefriheten är begränsad. Vi pratar med några av de journalister och människorättsförsvare som arbetar i dessa områden och därför kan vittna om hur allvarliga konsekvenserna kan bli. Alla de vi talat med har gemensamt att de fått betala ett minst sagt högt personligt pris för att ha gjort sitt jobb. Förutom att de har gripits, fängslats och hotats till livet, vittnar de om vänner och släktingar som tagit avstånd från dem, och om hur de smutskastats och trakasserats. Deras sociala liv drabbas hårt av hoten och utsattheten som deras arbete och engagemang kommer med.

När journalister och opinionsbildare lever med en ständig rädsla leder det till självcensur och när viktiga röster tystnar är det i längden förödande för ett demokratiskt samhälle. Det måste vi alla gemensamt arbeta för att förändra.

Anders L Pettersson
Executive Director
Civil Rights Defenders

Mer riskfyllt än någonsin

Att öppet rapportera kring situationen i Azerbajdzjan har aldrig varit så riskfyllt som det är just nu. Regeringens kontroll av medier och civilsamhälle har blivit allt striktare, vilket innebär att journalisters arbetssituation blir allt mer farlig och utsatt.

Läget i Azerbajdzjan

2014 ledde fallande oljepriser, i kombination med en stigande oro hos regeringen för upproren under den arabiska våren, till stränga åtstramningar mot det azerbajdzjanska civilsamhället. Detta ledde till ett styre med allt hårdare kontroll, arresteringar av ledare inom civilsamhället och internationella organisationer som tvingades lämna landet. Inhemska och internationella medier som hade varit kritiska mot regeringen stängdes ner. Sedan dess har yttrandefriheten begränsats till sociala medier och andra onlineplattformar, som delvis drivs utanför landets gränser. De huvudsakliga ämnena som regeringen anser vara tabu för journalister att skriva om är den styrande Aliyev-familjens personliga liv och ekonomi samt all negativ rapportering om militären.

Khadija Ismayilova

Khadija Ismayilova är en framstående grävande journalist från Azerbajdzjan. Hon tilldelades Right Livelihood-priset 2017, som hon inte fick möjlighet att ta emot i Stockholm då regimen i Azerbajdzjan ålagt henne med reseförbud. Khadija rapporterar granskande om korruption och var 2014 del av det uppmärksammade avslöjandet om Telia Soneras verksamhet i landet med kopplingar till presidentens familj. Senare samma år greps hon och fick sitta fängslad i 537 dagar innan hon till slut blev villkorligt frigiven.

 @khadija_ismayil

Det finns ingen massmedia i Azerbajdzjan som inte kontrolleras av regeringen.

Under militär kontroll

Trots övergången från ett militärt till civilt styre 2016 och löften om demokratiska reformer så behåller den burmesiska militären kontrollen i landet. Människorättsförsvarare är hårt trängda och utsätts i ökande omfattning för arresteringar och andra metoder för att tysta ner kritiska röster.

Läget i Burma

Förhoppningarna om större pressfrihet grusades när två Reuters-reportrar fängslades 2017, dömda för att ha brutit mot en lag om statshemligheter. Journalister och redaktörer berättar att deras kritiska rapportering, inklusive de från krigszoner, ofta resulterar i rättegångar, arresteringar och censur. Artiklar och inlägg på sociala medier angående militären möts med anklagelser om förtal. I oktober i år dömdes fem unga medlemmar i Peacock Generation, en satirisk poesigrupp, till ett års fängelse för att ha "underminerat militären" under en av sina teaterföreställningar.

Esther Htu San

Journalisten Esther Htu San, som är född och uppvuxen i Kachinstaten, Burma, är författaren till världens dyraste artikel som du hittar bakom betalväggen i vår kampanj. Esther Htu San har varit korrespondent för Associated Press (AP) sedan 2013. Hon belönades 2016 med ett Pulitzer-pris för sin rapportering om människohandel och slavarbete inom den sydasiatiska skaldjurssindustrin. Ett år senare tvingades hon fly sitt land på grund av upprepade hot till följd av sitt avslöjande reportage om den burmesiska regeringens behandling av minoritetsgrupper som Rohingyafolket.

 @estherhtusan11

Under de första sex månaderna av 2019 anklagades elva journalister och redaktörer för brott i åtta fall på grund av sitt journalistiska arbete.

**Enligt Athan, en burmesisk aktivistorganisation för yttrandefrihet.*

I landet där tiden står still

Sedan 1960-talet har yttrandefriheten på Kuba varit kraftigt begränsad. Det saknas både lagliga och praktiska förutsättningarna för människor att bilda opinion kring politiska frågor, och det är mycket svårt för journalister att rapportera om situationen i landet.

Läget på Kuba

Efter revolutionen 1959 stängde regeringen successivt ned samtliga självständiga massmedier. Under decennier var det i praktiken omöjligt för kubaner att få tillgång till oberoende nyhetskällor. De senaste åren har dock flera oberoende nätbaserade medier startats på Kuba, men de är olagliga och ofta blockerade för användare på Kuba. Än idag är det omöjligt att starta en laglig och oberoende tidning, tv-kanal eller radiostation. Det finns inga lagliga oberoende organisationer eller demokratiska politiska partier i landet. Den kubanska konstitutionen säger att kubanerna har yttrandefrihet, men lagstiftningen kan användas mot dem som kritiserar regeringen. Detta gör det mycket riskfyllt för kubaner att uttrycka sina åsikter fritt.

María Elena Mir Marrero

María Elena Mir Marrero är en människorättsförsvarare som i många år arbetat för yttrandefrihet och föreningsfrihet på Kuba. På grund av sitt engagemang som ledare för en rörelse som arbetar för demokratisering har hon gripits ett flertal gånger, förbjudits att lämna landet samt utsatts för våld och upprepade trakasserier. I september i år bröt sig polisen in i hennes hem och beslagtogs alla hennes värdesaker.

Den enda nationella dagstidningen på Kuba är också det kubanska kommunistpartiets officiella organ.

Ett kritiskt läge

Etiopien står just nu inför stora utmaningar. Trots de senaste årens positiva förändringar för att förbättra den kritiska situationen för journalister och opinionsbildare i landet så är läget mycket osäkert.

Läget i Etiopien

Under decennier var Etiopien ett av de länder med högst antal fängslade journalister och med ett stort antal journalister i exil. Landet påbörjade reformer för att öka yttrande- och mediefriheten sedan starten av ett nytt reforminitiativ 2018. Frisläppande av journalister, amnesti till tidigare dömda journalister och förbjudna medier förbättrade Etiopiens ställning i det globala frihetsindexet 2019.

Men reformerna står inför växande utmaningar. Å ena sidan översvämmas medierna, online och off-line, med hatspråk som främjar etniska spänningar och våld. Å andra sidan visar staten en oroväckande trend när det gäller att gripa journalister och hota medier. En osäker säkerhetssituation i många delar av landet är en allvarlig utmaning för människors yttrandefrihet.

Befekadu Hailu Techanie

Befekadu Hailu Techanie är journalist och en prisbelönt människorättsförsvarare i Etiopien. Han är en av grundarna till bloggkollektivet Zone 9 och har suttit fängslad i över ett år, falskt anklagad för terrorism. Efter att Befekadu släppts har han fortsatt med sin aktivism och journalistik, bland annat som ledare för en människorättsorganisation i Etiopien.

 [@befeqe](#)
[@CARDEthiopia](#)

Vid början av november 2019 satt det minst fyra journalister fängslade i landet.

Ingen plats för yttrandefriheten

Situationen i Turkiet är värre än någonsin enligt erfarna människorättsförsvarare. Antalet frihetsberövade journalister växer samtidigt som censurlagarna blir allt striktare - en kombination som lämnar otroligt lite utrymme för yttrandefriheten att rota sig.

Läget i Turkiet

På senare år har Turkiet rankats som det land med flest fängslade journalister i hela världen. Landet har kritiserats kraftigt för sitt höga antal gripanden men även för de inhumana metoder som används för att straffa de vars åsikt inte stämmer överens med regeringens. Turkiet tar dessutom ledningen när det kommer till internetcensur, vilket gör det extremt svårt för medborgare att sprida ordet kring situationen.

En artikel i lagen som rör "förolämpning av den turkiska nationen" används för att begränsa yttrandefriheten. Denna och andra rättsliga bestämmelser används av rättssystemet för att tysta alla typer av kritiska röster.

Nurcan Baysal

Nurcan Baysal är en kurdisk journalist och människorättsförsvarare från Turkiet som under många år rapporterat om krigsförbrytelser och kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Turkiet. För detta har hon hotats, smutskastats och gripits – anklagad för att sprida terroristpropaganda. Nurcan har varit med och grundat flera organisationer och är en viktig röst för fred i regionen.

 @baysal_nurcan

I perioden mellan den 1 juli och den 31 september 2019 ställdes 212 journalister inför rätta i Turkiet.